

Offermosen i Illerup Ådal

De fleste kender Illerup Ådal fra motorvejen, hvor man har et fint kig over den markante ådal. Illerup Å løber gennem dalen mod vest til Mossø, der i den vestlige ende igen har afløb via Gudenåen til Randers Fjord. De store øst-vest-gående dale i Jylland er sandsynligvis et resultat af forskydnin­ger dybt i undergrunden. De oprindeligt dybe sprækker er senere opfyldt af mate-riale, transporteret af is og smeltvand.

I dag er dalenes dybeste partier udfyldt med søer – som f.eks. Mossø. Nedbøren finder afløb til søerne gennem vandløbene i dalenes skrænter og via åerne på dalbun-

Tidligere var det almindeligt at udrette åerne og sænke vandspejlet. Og hvis man også drænede de lavtliggende arealer langs åen, opnåede man mulighed for at dyrke engene i ådalen. Det skete ved Offermosen ca. 1950.

Fredning af offermosen

I 1996 blev ca. 28 hektar i Illerup Ådal fredet og opkøbt af Miljøministeriet. I alt er 33 hektar opkøbt af ministe-riet for at beskytte de arkæologiske fund, der fortsat ligger tilbage dybt nede i tørvejorden.

Fredningens formål er bl.a., at de arkæologiske værdier i jorden ikke må ødelægges ved udtørring, og derfor blev det i forbindelse med fredningen bestemt, at vand-standen i området igen skulle hæves. Endvidere skulle offentligheden sikres adgang til området.

Genopretning og naturpleje

De arkæologiske genstande, som endnu er i jorden, beskyttes bedst, hvis de ligger dybt under grundvands-spejlet.

Vandstanden i åen er derfor hævet ved udlægning af sten på åens bund. Samtidig er det blevet muligt at lave grusdækkede gydebanker til fiskene i ålobet.

Ved dræningen i 1950 blev der etableret en pumpe, som løftede grundvandet fra engene op i Illerup Å. Terræn-net sank derpå, fordi tørvejorden udtørrede.

Dræningen af engene omkring offermosen er nu mind-sket, fordi pumpen er slukket. Grundvandsstanden i engene er derved igen hævet, og tørven er vandmættet. Et større område er oversvømmet, så der er genskabt en sø i ådalen. Vandstanden i søen varierer med årstiden.

Det åbne landskab i ådalen bevarer i dag ved afgræs-ning med bl.a. kreaturer og heste.

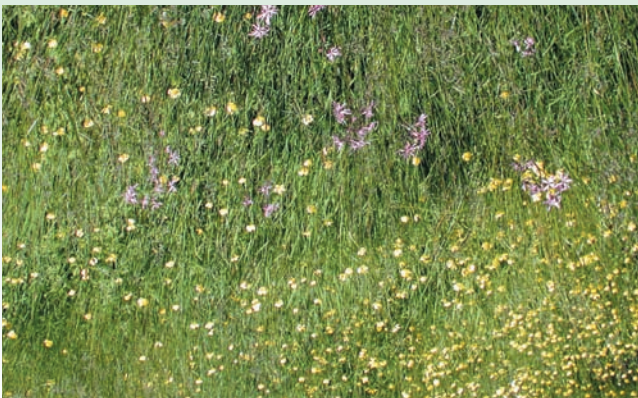
Flora og fauna

På de »nye« naturarealer er der skabt mulighed for, at en lang række forskellige planter og dyr kan etablere sig – både i og ved søen og på de afgræssede enges ned-mod søen.

Især fuglene indtog hurtigt de nye arealer. Der kan nu iagttages en lang række forskellige ande- og vade-fugle, og store fugle som fiskehejre og musvåge er almindeligt forekommende. Også havørn er observeret i mosen.

Rådyr ses ofte i ådalen, hvor lammene gemmer sig i det høje græs. Engens mange padder, mus og fugle tiltrækker ræven, som kommer frem fra de omliggende skræntskove for at finde sig et lækkert måltid. De større pattedyrs vekslers ses overalt i å-dalen som smalle spor gennem græsset.

I de afgræssede enges er der masser af forskellige blomster og urter, og i vandet står mange slags siv og vandplanter. I sommerhalvåret er der et væld af farver og lyde i ådalen.

Offermoeras

Um in der Erde befindliche Gegenstände zu schützen, wurde die Entwässerung der Weiden reduziert, und ebenso wurde der Grundwasserspiegel angehoben. Weidendes Vieh sorgt dafür, dass die Landschaft offen bleibt. In dem unter Naturschutz stehenden Gebiet ist Rücksicht auf das Vieh nehmen!

Offermosen (das Opfermoor)

During the Iron Age people sacrificed weapons from defeated enemies in the boggy vally. Archeologists have excavated about 40% of the bog. To protect the objects in the soil the drainage of the meadows has been lessened and the subsoil water level has been raised. The open landscape is preserved through the grazing of livestock. In the preserved area you can enter the paddock. Please show respect towards the livestock!

Offermosen – the Sacrificial Bog

Adgang og formidling for offentligheden – det grønne partnerskab

Gennem samarbejde i et grønt partnerskab er Illerup Ådal gjort yderligere tilgængelig, så publikum har flere muligheder for at komme frem til Offermosen.

Ved Foerlev Møllegård er der etableret en parkerings-plads, hvorfra der er adgang til fods i kanten af Mesing Sønderskov, eller man kan tage stien tværs over ådalen. Stien over ådalen er etableret med fast belægning frem til Fuglsangsskoven, så stien i tørt vejr normalt også er egnet for kørestole, barnevogne etc. Resten af stierne er mest velegnet til færdsel med vandtæt fodtøj.

Ved Foerlev Mølle er der indrettet et handicapvenligt toilet i hjørnet af en driftsbygning.

Fra motorvejsrastestpladsen Fuglsang Vest syd for de fredede arealer er der en stiadgang gennem Fuglsang-skoven til Offermosen. Det er muligt at strække benene ved en lille tur ned i ådalen, hvor man kan komme i nærkontakt med det naturskønne område med sø, enge og de gamle, mægtige skove på ådalens skrænter.

Du er velkommen til at gå ind i de statsejede områder, som du kan se på kortet i denne folder og på de opstil-lede informationstavler. Tag hensyn til de græssende dyr! Færdsel i statejede område er ikke egnet for gang-besværede.

Velkommen til Illerup Ådal

Offermosen i Illerup Ådal

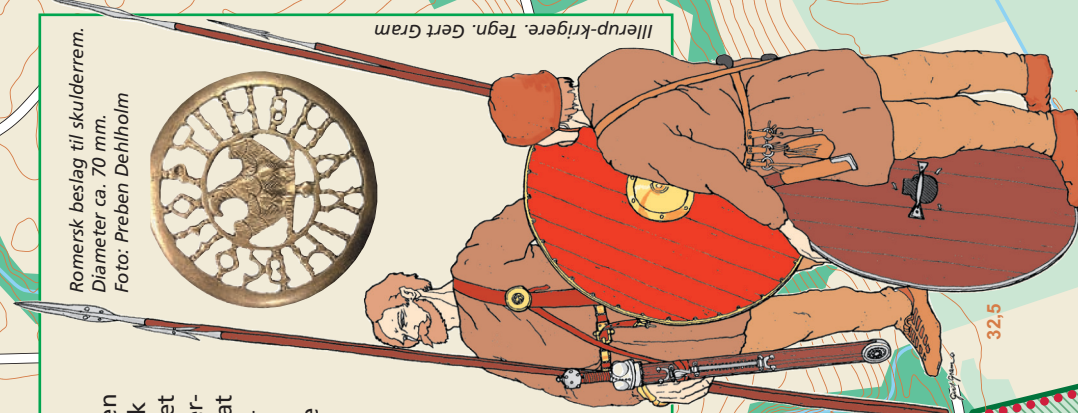
Offermosen i Illerup Ådal lå i jernalderen en dyb sø på ca. 10 hektar. Søen er siden groet til og omdannet til mose og eng. Man støttede på de første jernalderfund i forbindelse med dræningsarbejde i 1950, og frem til 1956 udførte Århus Universitet udgravninger hver sommer. I perioden 1975-1985 gravede man igen, men mere end halvdelen af den oprindelige offersø er endnu ikke udgravet.

Arkæologer har især gravet i de mest truede dele af mosen – d.v.s. hvor dræningen havde medført en udtørring som følge af grundvandssænkning. Der er hentet mere end 15.000 genstande frem af jorden – især våben, personligt krigerudstyr og dele af hesteudrustning. Udstyret er fra mange hundrede slagte krigerne. Inden ofringen fandt sted, ødelagde sejrherterne de erobrede våben.

Fundene har givet uvurderlig viden om den ældre jernalder. Fire gange i løbet af perioden fra 200-500 e.Kr. ofrede østjyske jernalderfolk krigsbytte i søen. Ca. 90 % af fundene er ofret på én gang ca. 200 e.Kr. Det personlige krigerudstyr har afsøret, at ofringerne er et resultat af kampe mellem skandinaviske befolkningsgrupper – på et tidspunkt, hvor Europas dominerende magt var romerriget. Kampene mellem de skandinaviske folk kan være led i dannelsen af større politiske enheder.

Ansigtmaske på pyntebeslag til skjold. Diameter ca. 30 mm. Foto: Preben Dehlholm.

Romersk beslag til skulderrem. Diameter ca. 70 mm. Foto: Preben Dehlholm.

Signaturer

Statsejet område, public property, öffentliches Eigentum, staatseigendom

Fredet område, protected area, Naturschutzgebiet, beschermtd gebied

Asfaltvej, asphalt road, Asphaltweg, geasfalteerde weg

Markvej/skovvej, gravel road/forest road, Feldweg/Waldweg, grindpad/bospad

Trampestier - afmærkede, footpaths - marked, Fussweg - gekennzeichnet, voetpaden - aangegeven

Handicapvenlig, disability friendly, Behindertengerecht, Vriendelijk handicap

Skov, forest, Wald, bos

Vådområde, wetlands, Feuchtgebiet, moeras

Vandløb, stream, Wassertauf, riviertje

Sø, lake, See, meer

Bygninger, buildings, Gebäude, gebouwen

Parkering, parking, Parken, parkeren

Toilet, toilet, Toilett, toilet

Shelter, shelter, Schutz, onderdak

Borde/bænke, tables/benches, Tische/Bänke, tafell/banken

Højdekurver for hver 5 meter
Contour lines, interval 5 meters
Höhenkurven, Intervall 5 Meter
Curve hoogte, interval van 5 meter.

Information

0 250 m

